

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קמ.

תורה אור

[א] [לעיל ח': ע"ג]. [ב] ב"ש מ"ו. [ג] [גריקס] ב"ש [ד] [גרי] הערוך ערך בנסוף שפתו. [ה] [מוספתא פי"ג ע"ג]. [ו] [מוספתא פי"ג]. [ז] [מוספתא פי"ג]. [ח] [מוספתא סוטה פי"ג]. [ט] [ל"ל יענין]. [י] [מ"ק כ"ג]. [יא] [גדה ס"ג]. [יב] [ל"ל לסיפטיה]. [יג] [מגינה טו.]. [יד] [ב"ב"א]. [טו] [ל"ל חדר ד"ה בבגל].

הגהות הב"ח
[ה] גמ' אמרי דני ר' שילא אמרי נבטה:

הגהות הגר"א
[א] גמ' ערוס נרשם עליו אות [ב] שם דרש רבי יוסי. נרשם על מינה דרש אות [ג] שם אמרי דלית ליה חד. נרשם על מינה אמרי אות ג':

לעזי רש"י
קורני"ט. דרימה.

מוסף רש"י
לסיפטיה. ארגו שלו (ותנית כא.). כחד מגייהו. לחמד משיי קיסר (שס.). מעפרא דאברהם. שנלשם עם המלכס (שס.). גילי. קשן (שס.). אמרי דאית ליה חד תורא כו'. כן היה מנהגם של אנשי סודס [לקטו ע"ב]. מרעי חד יומא. כל כהנות העיר (גדה טו.). ההוא יתמי. שלא היה לו שור וכפאסו לרעות כהנמוין ב' ימים (שס.).

בהדי מאן. זיד מי נשלט: כי מטא להווא דיירא. כשהגיע לזמנו מלון: למיבת. ללון: שרינהו ^ו לסיפטיה. המירו הארגוים והמלכופין ופתחו ונטלו כל מה שבתוכו: אחוסי. מלחקי: הנך דיורי. אותן בני הכפרים: א"כ ליבנו אחד צטורא. א"כ שצנו כדי לעלות לרקיע למה צנו אותו צבקעה היה להם לבנות על אחד ההרים: הפיסי ה'. פיזרס צכל העולם: שדים. יש להם זורת אדם ואוכלין ושותין כצני אדם: רוחין. צלי גוף וזורה: לניין. זורת אדם אלא שיש להם כנפים צמסקת נדה (דף טז:): זו שאומרה נעצוד ע"ז כי שם צלל ה'. צלצל לשונם כדי שלא יהא אחד מכוון לדעת חצירו לעבוד ע"ז: שליט [נכלע]. צלצלו יסודותיה משוקעת היא צקרקע עד שליט ושלש של מעלה נשרף ושלש אמצעי קיים צקרקע ולא שיהא עומד צאזיר: אויר מגדל. מראש המגדל (כלומר) [כמו אורה של עיר] מי שעומד סביב למגדל ורואה אורה ומראה גובה שלו: משפת. שכן נגזר על אותו מקום שיסכח ולכן הם עצמם שכתו את לשונם: צלל וצורסיף סימן רע לטורה. שמשכחין הלמוד מפני שעומדים צאזיר המגדל: למה נקרא שמה צורסיף צור שאפי. צור שנתרוקן מימיו כלומר משכח האדם כל מה שלומד: שאפי. כמו (ב"מ דף טו.) השופה את היין לשון (ירמיה מח.) הורק מכלי אל כלי. ומפני מה שמה צלל [שמשכחת] אמר רב יוסף כי שם צלל לפי שצלצל הקדוש צרוק הוא את לשונם לשם לק"ט היא משכחת: סימן רע. כלומר שמש

סימן שכתה היא: רעים נגופם. שטופים צויהם: השמר לך פן יהיה דבר עם נכבד צלעול וגו' והיה כך חטא. והיינו ממון: ארץ ממנה יאל נחס. ארץ צבעה וטובה היא: וחסיה נהפך כמו אש. ואחר כן נהפכה: וכי מאחר שארץ ממנה יאל נחס. שיש לנו שיפוע לנס למה לנו עוצרי דרכים: ונשכת. שלא יעצרו עוצרי דרכים צארצנו: פרץ. הקציה נחל גפרית ואש: מעס גר. ממקום הליכתו שהיה הולך למעלה והשליכו עליהם הנשכחים מני רגל ונמלדלו (מאדם) [מארצם] וענו לדראון: גר. קורני"ט צלע"ו כמו (שמואל ב ד') מים הנגרים: סהוספו. נתקשו תרמיות ותאונות: פרצחו כולכם. ע"י קיר נטוי וגדר הדמויה: יומס חסמו למו. היום סותמים וסוגרין כאליו לא ידעו אור כלומר סותמין וסותמין: אפרסמון. שלהם להפקידו ציד צעלי ממון כדי שיהו מניחין פקדון שלהם צצית גמיהם וציללה מריחין האפרסמון וסותמין סס. מנהגו של מפקיד לזכר וסותם: דרש ר' יוסי. צי מדרשא חטר צחשן צמים: ע"י ריח אפרסמון מאה מחסרשא. ע"י ריח אפרסמון שהיו מריחין ויודעין היכן מניחין ממונם: מי סוס ידענא דאסו גצני. ל"א מי סוס ידענא דנצני אסון: שפעי מרצני דיצפורי דמא. דאלס גדול סוס. ואידי דאמר לעיל איחטרו מחסרתי צליפורי דאחרל דרצני ודי סוס סוס קניט נמי סוא מילתא דסי גמ נפשיה כו' לשאפויען דמלפוצרי סוס: דאית

ונעשה מלחמה נעשו קופים ורוחות ושידים וליזין וזו שאומרת נעלה ועבודת כוכבים כי שם בלל ה' שפת כל הארץ תניא רבי נתן אומר כולם לשם עבודת כוכבים נתכוונו כתיב הכא ² ונעשה לנו שם וכתוב התם ³ וישם אלהים אחרים לא תזכירו מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים אמר רבי יוחנן מגדל שליש נשרף שליש קיים אמר רב אויר מגדל משכח אמר רב יוסף בבל ⁴ וצורסיף סימן רע לתורה מאי צורסיף אמר ר' אסי בור ⁷ שאפי: אנשי סודם אין להם חלק לעולם הבא וכו': ת"ר ⁶ אנשי סודם אין להן חלק לעולם הבא שנאמר ⁴ ואנשי סודם רעים וחטאים לה' מאד רעים בעוה"ז וחטאים לעולם הבא אמר רב יהודה רעים בגופן וחטאים בממונם רעים בגופן דכתיב ⁵ ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים וחטאים בממונם דכתיב ⁶ והיה כך חטא לה' זו ברכת השם מאד שמתכוונים וחטאים במתניתא תנא ⁹ רעים בממונם וחטאים בגופן רעים בממונם דכתיב ורעה עינך באחיך האביון וחטאים בגופן דכתיב וחטאתי לאלהים לה' ¹⁰ זו ברכת השם מאד זו שפיות דמים שנאמר ⁷ גם דם נקי שפך מנשה (בירושלים) הרבה מאד [וגו'] ¹¹ ת"ר אנשי סודם לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה ומה כתיב בהם ⁸ ארץ ממנה יצא לחם ותחתיה נהפך כמו אש מקום ספיר אבניה ועפרות זהב לו נתיב לא ידעו עיש ולא שזפתו עין איה לא הדריכוהו בני שחץ לא עדה עליו שחל אמרו וכי מאחר שארץ ממנה יצא לחם ועפרות זהב לו למה לנו עוברי דרכים שאין באים אלינו אלא לחסרינו [מממוננו] בואו ונשכח תורת רגל מארצנו שנאמר ⁹ פרץ נחל מעם גר הנשכחים מני רגל דלו מאנוש נעו דרש רבא מאי דכתיב ¹⁰ עד אנה תהותחו על איש ורצחו כולכם כקור נטוי גדר הדחיה מלמד שהיו נותנין עיניהן כבעלי ממון ומושיבין אותה אצל קיר נטוי ורוחין אותו ובאים עיניהן אצל ממונו דרש רבא מאי דכתיב ¹¹ חתר בחשך בתים יומם חתמו למו לא [ראו] [ידעו] אור מלמד שהיו נותנים עיניהם כבעלי ממון ומפקידים אצלו אפרסמון ומניחים אותו בבית גנויהם לערב באים ומריחין אותו ככלב שנא' ¹² ישונו לערב יחמו ככלב יסוכבו עיר ובאים וחותרים שם ונוטלין אותו ממון [א] ¹³ ערום ¹⁴ הלכו מבלי לבוש ואין כסות בקרה ¹⁴ חמור יתומים ינהגו יחבלו שור אלמנה גבולות ישגו עדר גזלו וירעו ¹⁵ והוא לקברות יוכל ועל גדיש ישקוד ¹⁶ דרש ר' יוסי בציפורי אחתרון ההיא ליליא תלת מאה מחתרתא בציפורי אתו וקא מצערי ליה אמרו ליה יהבית אורחיה לגנבי אמר להו מי הוה ידענא דאתו גנבי ¹⁷ כי קא נח נפשיה דרבי יוסי שפעי מרובי דציפורי דמא ¹⁸ אמרי ¹⁹ דאית ליה חד תורא מרעי חד יומא דלית ליה לירעי תרי יומי ההוא יתמא בר ארמלתא הבו ליה תורי למרעיה אול שקלינהו וקמלינהו אמר להו דאית

1. על פן קרא שמה קבל כי שם בלל' זו שפת כל הארץ ומשם הפיצום' על פני כל הארץ: בראשית י"א ט
2. ויאמרו יהוה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו עיר בראשית י"א ד
3. ובבל אשר אמרת אליכם תשמרו וישם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך: שמות כ"ג
4. ואנשי סודם רעים וחסמין לך מאד: בראשית י"ג
5. איננו גדול בפינת הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך כאשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחסמתי לאלהים: בראשית ל"ט ט
6. השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרה שנת השבע שנת השמטה וך ענה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל' ויהי כך חטאי: דברים טו ט
7. וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבד מחטאתו אשר החטאת את יהודה לעשות הרע בעיני' ת: מלכים ב כ"א טז
8. ארץ ממנה יצא לחם ותחתיה נהפך כמו אש: איוב כ"ה ה
9. פרץ נחל מעם גר הנשכחים מני רגל דלו מאנוש נעו: איוב כ"ה ד
10. עד אנה תהותחו על איש ורצחו כולכם כקור נטוי גדר הדחיה: תהלים ט"ז ז
11. חתר בחשך בתים יומם חתמו למו לא ידעו אור: איוב כ"ד טז
12. ישונו לערב יחמו ככלב יסוכבו עיר: תהלים ט"ז ז
13. ערום ילינו מבלי לבוש ואין כסות בקרה: איוב כ"ד ז
14. גבולות ישגו עדר ינהגו יחבלו שור אלמנה: איוב כ"ג ג
15. והוא לקברות יוכל ועל גדיש ישקוד: איוב כ"ב ל